



Testo digitalizzato da www.torah.it nel 2010
Tutti i diritti sulla digitalizzazione riservati

Testo sacro.
Stampare solo per conservarlo.

Eliminare esclusivamente in ghenizà

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVID LUZZATTO

PADOVA
1874

49
PARASHAT VAIELECH

Torah.it

לא

נב (א) וילך משה וידבר את־הדברים
 האלה אל־כל־ישראל: (ב) ויאמר אלהם בן
 מאה ועשרים שנה אנכי היום לא־אובל
 עוד לצאת ולבוא ויהיה אמר אלי לא־תעבר
 את־הירדן הזה: (ג) יהיה אלהיך הוא יעבר
 לפניך הוא ישמיד את־הגוים האלה מלפניך

DEUTERONOMIO XXXI

XXXI

(1) Indi Mosè andò, e tenne i seguenti discorsi a tutt' Israel.
 (2) E disse loro: Io ho in oggi cento vent'anni, non posso più andare e venire [cioè esercitare molta attività]; ed (oltre) il Signore mi disse: Non devi passare questo Giordano. (3) Il Signore, Iddio tuo, egli stesso passerà innanzi a te, egli distruggerà queste nazioni dal tuo cospetto, e tu l'e-

(א) לדעת משה"ר י"ק ז"ל. וילך כמו וילך הלך וגדל, ויהי קול השופר הולך ומזקק, ומלך יד בני ישראל הלך וקשה, כי היס הולך וסוער עליהם, הולך ואור עד ככון היום, וקראתם אותי והלכתם (ירמיה כ"ט י"ב). (ב) לא אובל וגו' לא אחר להושיאכם ולהביאכם, או לצאת לפניכם ולבוא לפניכם אלף לצאת ולבוא אתם, והוא כמו וצאתך וצאתך ידעתי (מ"ב י"ט כ"ז) וישעיה ל"ז כ"ח, עכינו להסתכוע

תחיה אתה וזרעך: (ג) לא־תבה את־יהוה
 אלהיך לשמע בקלו ולדבקה־בו כי הוא
 חייך וארך ימיו לשבת על־האדמה אשר
 נשבע יהוה לאבותיך לא־בָרַחם ליצחק
 וליעקב לתת להם: פ פ פ

DEUTERONOMIO XXX

(20) (Scegli cioè) d'amare il Signore, Iddio tuo, d'ubbidirgli, e tenerti attaccato a lui — poichè è egli la tua vita e la tua lunga durata — per durare su quella terra, ch' il Signore ha giurato ai tuoi padri, Abramo, Isacco e Giacobbe, di daro ad essi.

הזכיר דבר נוסף שאמר היות. (ב) כ"ל לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו כי הוא חייך וארך ימיו, ה' הוא חייך, ואתה תצטרך לאהבה אותו ולדבקה בו לשבת על האדמה. ואמר כי הוא חייך מפני שאמר ולדבקה בו על דרך ואתם הדבקים בה' אלהיכם תיים כלכם היום.

redderai; Giosuè, egli (in vece mia) passerà innanzi a te, come il Signore ha pronunziato. (4) Ed il Signore farà di esse (genti) come fece di Sihhòn e d'Og, re degli Emorei, e della loro terra, i quali ha distrutti. (5) Ed il Signore le darà in vostra balia, e le tratterete giusta tutti gli ordini che v'ho dati. (6) Fatevi forti ed animosi, non temiate e non vi scoraggiate in faccia ad esse; poichè il Signore, Iddio tuo, è quegli che t'accompagna, non ti lascerà e non t'abbandonerà. (7) Mosè chiamò poi Giosuè, e gli disse alla presenza di tutto Israel: Sii forte ed animoso, poichè tu devi entrare con questo popolo nel paese ch' il Signore ha giurato ai loro padri di dar loro, e tu glielo distribuirai in retaggio. (8) Ed il Signore è quegli che ti precederà, egli sarà teco, non ti lascerà e non t'abbandonerà; non temere, e non disanimarti. — (9) Indi Mosè scrisse questa Legge, e la consegnò ai sacerdoti, figli di Levi, portanti l'Arca del patto del Signore, ed a tutti gli anziani d'Israel. (10) E Mosè comandò ad essi, con dire: In capo a sett'anni, nell'anno destinato alla remis-

ולטעול בזריות. (ו) לא ירפך: תחלה אמרו הרבה ידו מהדבר, כלומר מדל מהחזק ידו בו כמו אל חרף ידך מעבדיך (יהושע י' ו') ואח"כ השמיטו ידו ואמרו הרף ממני (שמות ד' כ"ו) והכוונה הרבה ידך מלהחזק בו, ואח"כ אמרו הרבה הדבר (כמו כאן לא ירפך) הכינו רפוי בלי שיהיה אוחז בו. האזור הדומק הבשר מוסיף זריות, ומזה חזק שתחלת הוראתו בארומית כמו קנר, וכן זריו תחלת הוראתו קנור והנף הרפוי (laxus) (ובלשון הדיוט mollo) הוא הפך הזריו והחזק, ומזה אמרו הרבה רפיון וירפה להוראת העגלות והמולסה (י"ד אב תרכ"ס). (ז) ולא תחת: ערץ וחתת שניהם ל' שבר, אל תהי כשצר. (ח) ויכתוב: כתבה תחלה ונכשרו כתבה להם לשעה כדי שיבינו כשיאמר להם תקרא את המורה הזאת. וע' ויה שכתבתי

וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר יהוה: שני (ה) ועשה יהוה להם כאשר עשה לסיחון ולעוג מלכי האמרי ולארצם אשר השמיד אתם: (ה) ונתנם יהוה לפניכם ועשיתם להם ככל-המצוה אשר צויתי אתכם: (ו) חזקו ואמרו אל-תיראו ואל-תערצו מפניהם כי יהוה אלהיך הוא ההלך עמך לא ירפך ולא יעזבך: ש שלישי (הפיושי במהובר) (ו) ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל-ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את-העם הזה אל-הארץ אשר נשבע יהוה לאבותם לתת להם ואתה תנחילנה אותם: (ה) ויהוה הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת: (ז) ויכתב משה את-התורה הזאת ויתנה אל-הכהנים בני לוי הנשאים את-ארון ברית יהוה ואל-כל-זקני ישראל: רביעי (ו) ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים

sione, nella festa delle capanne; (11) Quando tutt' Israel verrà a comparire innanzi al Signore, Iddio tuo, nel luogo che avrà scelto, leggerai questa Legge davanti a tutt' Israel, in modo che sia da essi udita. (12) Convocherai (cioè) il popolo, gli uomini e le donne e la figliuolanza, ed i forestieri viventi nelle tue città; affinchè ascoltino, e quindi apprendano ad adorare il Signore, Iddio vostro, ed osservino d' eseguire tutte le parole di questa Legge. (13) Ed i loro figli, che non (ne) avevano cognizione, ascolteranno, ed apprenderanno ad adorare il Signore Iddio vostro, per tutt' il tempo che vivrete sulla terra, per andare a conquistare la quale voi siete per passare il Giordano. (14) Indi il Signore disse a Mosè: I tuoi giorni sono omai vicini al (momento in cui devi) morire: chiama Giosuè, e presentatevi nel padiglione di congregazione, ed io lo nominerò (tuo successore). — E Mosè e Giosuè andarono, e si presentarono nel padiglione di congregazione, (15) Ed il Signore apparve nel padiglione in una colonna di nube, la quale si fermò sull' ingresso del padiglione. (16) Ed il Signore disse a Mosè: Ecco, tu sei per giacere coi tuoi padri, e questo popolo si alzerà, e fornicerà dietro agli dèi stranieri, di quel paese (e di quella gente), dove (ed) in mezzo a cui, egli è per andare, e m' abbandonerà, e romperà il patto,

צב"ה טק"פח עמוד ק"ס. (יד) ואצונו: עכן מנוי על שררה (עיין מה שכתבתי במדבר כ"ו י"ט), וכשאמר ה' ליהושע (למטה כ"ג) חזק ואמן כי אחס תציל וגו', הרי מנה והפקיד אותו לכניד על ישראל. (טז) כבר אין ענינו עם נכרי, אבל הוא דבק עם אלהי (אלהי הנכרי של אותה הארץ) ובאה מלת נכר מדובקת במקף ע"ד בית תפילתי שענינו בית תפלה שלי, שאע"פ שהיחס הוא לבית ולא לתפלה, הכה הוא מדובק למלת תפלה, וכן חלב כליות חסה. ומלת בקרבו חזרת לעם הארץ, יושב הארץ אע"פ שלא נזכר. (יז) והסתרת: כמו וסתר משה פניו. הלא על בני אין אלהי בקרבי: מתרעמים עליו שאינו משגיח עליהם, והוא משיב כל הסתרת פניו לזכות אלא מפני רוע מעלליהם, וזה עיקר כוונת השירה, ולפיכך אמר מיד ועתה כתבו לכם וגו'.

במועד שנת השמטה בחג הסכות: (יא) בבוא כל-ישראל לראות את-פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל באזניהם: (יב) תקהל את-העם האנשים והנשים והטף ונרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את-יהוה אלהיכם ושמרו לעשות את-כל-דברי התורה הזאת: (יג) ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את-יהוה אלהיכם כל-הימים אשר אתם חיים על-הארמה אשר אתם עברים את-הירדן שמה לרשתה: פ חמישי (ששי במחובר) (יד) ויאמר יהוה אל-משה הן קרבו ימ'ך למות קרא את-יהושע והתיצבו באהל מועד ואצונו וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד: (טז) וירא יהוה באהל בעמוד ענן ויעמד עמוד הענן על-פתח האהל: (יז) ויאמר יהוה אל-משה הנך שכב עם-אבותי וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי

che ho fatto con lui. (17) In allora il mio sdegno s'accenderà contro di esso, e gli abbandonerò, ed asconderò loro la mia faccia, ed esso diverrà preda (de'suoi nemici), e sarà colto da molti mali e calamità; ed allora dirà: Ecco, perchè il mio Dio non è fra di me [non mi protegge], fui colto da questi mali. — (18) Ed io (se) celerò allora la mia faccia, (ciò sarà soltanto) a cagione di tanta reità da lui commessa, essendosi volto ad altri dèi. (19) Or dunque scrivetevi il seguente Cantico, e fa ch' i figli d' Israel l'apprendano e l'abbiano in bocca; affinchè questo Cantico mi serva di testimoniaio contro i figli d' Israel. (20) Perciocchè io lo condurrò nella terra che giurai a'suoi padri, la quale scorre latte e miele, ed egli godrà l'abbondanza e s'impinguerà, e volgerassi ad altri dèi e presterà culto ad essi, e m'oltraggerà, e romperà il mio patto. (21) Ed allora, quando gli avverranno molti mali e calamità, questo Cantico, il quale non passerà in obbligo, ma si conserverà nella bocca della sua discendenza, farà testimonianza in faccia a lui, [ch' egli era stato per tempo ammonito]. Poichè (sin da) oggi, innanzi ch'io il conduca nella terra che giurai (di dargli), conosco la sua indole, (e)

(כא) וענתה השירה הזאת לפניו לעד: אין וענתה לפניו כמו וענתה בו. כי ענה בפלגיו ענינו להעיד על חטאתו לפני אחרים, כגון. לפני השופטים, אבל השירה תעיד לפניו, להזכירו כי בחטאתו נענש, ושכר התרה בו האל שאם יעשה כך יקרה לו כך, ומתוך כך תהיה לו השירה לעד, לפי עקר הוראת הוזהר, שהוא: מוכיר, מזהיר ומתרה, כמו העד העיד בנו האיש, כי אתה העדות בנו לאחר; ורשע עשה בלשון סורי כשרש וזכר בעצמי כי ידעתי את יצרו אשר הוא עושה היום: היום בטרם אנצאנו ידעתי את יצרו אשר הוא עושה, ידעתי מה שיצרו עתה לעשות. אבל משה כשדבר אל העם אמר הענין דרך אומדן הדעת ולא דרך ידיעה מוחלטת, לבלתי יאמרו כבר נזכר עלינו שכתב. וכן בעלי הטעמים כתבו רציע על יצר, להדביק היום עם עושה, ולהכריזו מן ידעתי: ולפירושי היו מלות ידעתי את יצרו חתומות בקדושה

נְכַרְר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא־שָׁמָּה בְּקִרְבוֹ
וְעִזְבֵנִי וְהִפֵּר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ:
(יז) וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַּיּוֹם־הַהוּא וְעִזְבֹתָיִם
וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לֶאֱכֹל וּמִצְאָהוּ
רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא
עָל כִּי־אֵין אֱלֹהִי בְּקִרְבִי מִצְאוֹנֵי הָרָעוֹת
הָאֵלֹהִים: (יח) וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם
הַהוּא עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־
אֱלֹהִים אֲחֵרִים: (יט) וְעַתָּה כְּתוּבוּ לָכֶם אֶת־
הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלִמְדֶה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָהּ
בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד
בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁשִׁי (שביעי במחובר) (כ) כִּי־אֲבִיאֲנֹ
אֶל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לֵאמֹתִיו וְכַתֵּב
חֶלֶב וּדְבַשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וּדְשַׁן וּפָנָה אֶל־
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבָדוּם וְנִאֲצוּנֵי וְהִפֵּר אֶת־
בְּרִיתִי: (כא) וְהָיָה כִּי־תִמְצָאֵן אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת
וְצָרוֹת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי
לֹא תִשָּׁבַח מִפִּי זִרְעוֹ כִּי יִדְעָתִי אֶת־יִצְרוֹ

אֲלֵהֶיכֶם וְהִיָּה־שֵׁם בְּךָ לְעֵד: (כו) כִּי אֲנֹכִי
 יָדַעְתִּי אֶת־מְרִיךְ וְאֶת־עַרְפֹךָ הַקִּשָּׁה הֵן
 בְּעוֹדֵנִי חִי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמָּרִים הַיְתִם עִם־
 יְהוָה וְאִף כִּי־אֲחֲרֵי מוֹתִי: מִפְּטִיר (כז) הַקְהִילוּ
 אֵלַי אֶת־כָּל־זִקְנֵי שְׁבָטֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם
 וְאֲדַבְּרָה בְּאָזְנֵיהֶם אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וְאֶעֱיֶדָה בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ: (כח) כִּי
 יָדַעְתִּי אֲחֲרֵי מוֹתִי כִּי־הִשְׁחַתְתִּי שְׁחַתוֹן וְסַרְתֶּם
 מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וּקְרָאתֶם אֶתְכֶם
 הָרַעָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע

DEUTERONOMIO XXXI

testimonio contro di te. (27) Perocchè conosco la tua contumacia e la dura tua cervice. Se essend'io ancor vivo presso di voi foste ribelli al Signore, quanto più (lo sarete) dopo la mia morte! (28) Radunate presso di me tutti gli anziani delle vostre tribù, e i vostri soprantendenti, ed esporrò queste cose alla loro presenza, e chiamerò a testimoni in faccia ad essi il cielo e la terra. (29) Perciocchè so che dopo la mia morte commetterete gravi colpe, e vi scosterete dalla via che vi prescrissi, e vi avverranno i mali nei tempi lontani, fa-

מורס. (כט) במעשה ידכם: הם האלילים (Clericus).

(*) צראה עמוד.

אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטָרִם אֲבִיאֲנוּ אֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי: (כב) וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת־
 הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַהוּא וַיְלַמְּדָה אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (כג) וַיֵּצֵאוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן וַיֹּאמֶר
 חֲזַק וְאַמֵּץ כִּי אִתָּה תְּבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה
 עִמָּךְ: (כד) וַיְהִי כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת־
 דְּבָרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תַּמָּס:
 שְׁבִיעִי (כה) וַיֵּצֵאוּ מֹשֶׁה אֶת־הַלּוּיִם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
 בְּרִית־יְהוָה לֵאמֹר: (כו) לָקַח אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה
 הַזֶּה וְשַׁמַּתֶּם אֹתוֹ מִצֵּד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה

DEUTERONOMIO XXXI

ciò ch'egli è per fare. (22) E Mosè in quel giorno scrisse questo Cantico, e lo fece imparare ai figli d'Israel. (23) E nominò (suo successore) Giosuè figlio di Nun, e disse: Sii forte ed animoso, poichè tu (dice il Signore) hai da condurre i figli d'Israel nel paese che ho loro giurato, ed io sarò teco. (24) Ora, poichè Mosè ebbe finito di scrivere in libro le parole di questa Legge sino al termine, (25) Mosè comandò ai Leviti, portatori dell'Arca del patto del Signore, con dire: (26) Prendete questo libro della Legge, e ponetelo allato all'Arca del patto del Signore, Iddio vostro, ed ivi servirà di

ויזלא. (כד) עד תומם: שכלמו המלות כי כתב זו גם מות הקהל אחר שלקחו

cendo voi ciò che spiace al Signore, irritandolo coll'adorare l'opera delle vostre mani. (30) Indi Mosè pronunziò innanzi a tutta la radunanza d'Israel le parole di questo Cantico, sino al fine.

XXXII

(1) Porgete orecchio, cieli, e parlerò: ed ascolti la terra i detti della mia bocca. (2) Stillerà (benefico) come la pioggia il mio eloquio, colerà come rugiada la mia parola; qual nembo sull'erbeta, e qual copiosa pioggia sugli erbaggi. (3) Il nome [gli attributi] del Signore io sono per promulgare, fate dunque (cielo e terra) onore al nostro Iddio [cioè porgete attenzione alle mie parole, dirette a celebrare le lodi di Lui]. (4) Il Forte [letteralmente: la rupe]... immacolato è il suo operare, poichè tutte le sue vie sono giustizia. È Dio di lealtà, nè in lui è fallacia; giusto e retto egli è. (5) È (voi dite) difetto di Lui [è colpa sua], non de' figli suoi, il difetto loro [cioè: nel-

שעירים כמשמעו לי עזים והוא גם כוכבים שלפי ממשלת הקדמונים מביאים מער רב, הזכיר Virgilius hoedi בשם (Aeneid. 9) pluviales hoedi, וז"ע — רביבים: כמו ברביבים תמוגגה, שככנסים יותר בקרב הארץ, ועיין Pl. 18. 17 שהעשב הרך מועיל לו יותר המטר הזקק, וא"כ כשגדל טוב המטר הדק. (ג) כי שם ה' אקרא: פירש הטעם, למה ראוי לשמוע דבריו ולהטות אליהם אזן, והוא מפני שהוא עתה צא להכריז ולפרסם מדותיו יתברך, על כן הנו לה' כבוד, והטו אזן לדברי שם ה': הכוונה תאריזו כמו אשגבהו כי ידע שמי, שענינו כענין השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד וגו', אף כאן מה הוא שם ה' הנור תמים פעלו וגו'. דוד חזק מפרש הנו גודל לאלהינו, שהוא הנור אשר תמים פעלו. הנו גודל תהור לשמים וארץ (רא"צ) אחר שאמר להם האזינו והשמוע אמר לא שאני ראוי שתאזינו לי אבל עשו בשביל כבוד האל שאני צא להכריז מארצו. (ה) שחרת לו: אחר שאמר הנור תמים פעלו, הזכיר טענת ישראל בזמני הרעה, שהם נוכחשים זה ואומרים כי מומם אנינו להם, אלא לו. שמת שם דבר, כמו משמת, והוא בפלס לי נקם ושלם, והכוונה: מומם ימשב מוס לו, ולא לכניו, כי מאחר שהם בניו היה לו להכילם ויכל רע, ויפני שאינו מגיל אותם, הם עוזבים עבודתו: כטעם הן אמה קפסת וכטעם (ישעיה ס"ד ד'). ומשה טועק ואומר להם, דור עקש ופתלתל, הלה

www.torah.org

בְּעֵינַי יְהוָה לְהַכְעִיפוּ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם: (ב)
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנוֹ כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל אֶת־
דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תָּמִים: פ פ פ

לב

נַג (א) הָאָזְנוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע
הָאָרֶץ אֲמַר־יָפִי: (ב) יַעֲרַף כַּמָּטֵר לִקְהֵי תוֹל
כַּטַּל אֲמַרְתִּי כְשִׁעִירִם עַל־יְדֵי־יָשָׁא וּכְרִבִיבִים
עַל־יַעֲשֹׁב: (ג) כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הֲבֹנו גְדֹל
לְאֵלֵינוּ: (ד) הַצֹּר תָּמִים פִּעְלוֹ כִּי כָל־דַּרְכָּיו
מִשְׁפָּט אֵל אֲמוֹנָה וְאֵין עֹל צְדִיק וַיִּשֶׁר הוּא:
(ה) שִׁחַת לֹו לֹא בָּנִיו מוֹמִם דּוֹר עַקֵּשׁ וּפְתִלְתַּל:

(א) האזינו השמים: הקריאה הזאת נדרכי המליצה, להגיד כי מה שהוא צא לדבר הם דברים ראויים שישמעו אותם השמים וכל נבאם וארץ ומלאכה, וע' פירושי בתקלת ישעיה. ואמנם דבר עם השמים לכבד ולארץ לנסתר, כי לרום מעלת הדברים, הנה המדבר עושה עצמו קרוב אל השמים ובעלה מן הארץ, ואינו הופך פניו מן השמים לדבר עם האדמה פנים אל פנים, אלא מזה לה בלשון כסתר שתמוע גם היא את דבריו. (ב) יערף כמטר לקרוי: הוא פירוש המשל והמליצה הקדומה, אמר ראוי דברי שיכנס בלב השמועים כמו המטר באדמה, כטעם ועליו תטוף מלת. לקתי, כך דבורי, הלוקק ומושך אליו כפשות, כמו הטתו ברב לקפה. כשעיריים: טיפין וסין הבאין עם רוח סערות, וזהו"רר אברהם מי בן ידיהי תכסם יש"ר אמר כי אולי